

УДК 657

Ткачук І.М. к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ, ЯК СКЛАДОВА КОНТРОЛЮ

У статті представлено дослідження теоретичних та практичних аспектів відповідальності, як невід'ємної складової контролю. На практиці результати проведеного контролю можуть свідчити, як про позитивну, так і про негативну динаміку в процесі діяльності підприємства. І саме з метою усунення негативних наслідків за результатами контролю, відбувається закріплення відповідальності на законодавчому та нормативному рівні. До того ж, саме відповідальність є інструментом для заохочення працівників ефективно виконувати професійні обов'язки в інтересах суб'єкта господарювання.

Ключові слова: відповідальність, контроль, обов'язок, покарання, управління.

Tkachuk I.N.

Responsibility as a component of control

The article examines the theoretical and practical aspects of responsibility as an integral component of control. In practice, the results of the control can indicate both positive and negative dynamics in the enterprise. And with the aim of eliminating the negative consequences of the results of control, there is a consolidation of responsibility at the legislative and regulatory levels. In addition, responsibility is a tool to encourage employees to perform their professional duties effectively in the interests of the entity.

Responsibility is a multifaceted definition that has been fully transposed into economics from the fields of philosophy, psychology and law. In particular, if staff were always doing what was best for the company, control would be eliminated as in a management function. However, it is obvious that sometimes people cannot or do not want to fulfill certain responsibilities in the interests of the entity, and therefore a set of controls must be put in place to prevent undesirable results and to promote the desired goals.

Responsibility comes from the results of control. In particular, responsibility in the professional environment is the ethical responsibility of the employee to those who rely on him and his work.

Yes, each employee's responsibilities include fulfilling their duties in accordance with all company-defined principles, standards and laws. Accordingly, the employee is accountable to his colleagues, clients, investors and creditors, as well as to regulators and supervisors.

The term «responsibility» has different meanings, but most often the responsibilities and punishments are implied. In the first case, responsibility acts as an awareness of a person's place in society, of his role in social progress, of personal involvement in specific cases, and in the second, of responsibility for wrongdoing.

Keywords: responsibility, control, duty, punishment, management.

Ткачук І.Н.

Ответственность как составляющая контроля

В статье представлено исследование теоретических и практических аспектов ответственности, как неотъемлемой составляющей контроля. На практике результаты проведенного контроля могут свидетельствовать, как о положительной, так и об отрицательной динамике в процессе деятельности предприятия. И именно с целью устранения негативных последствий по результатам контроля, происходит закрепление ответственности на законодательном и нормативном уровне. К тому же, именно ответственность является инструментом для поощрения работников эффективно выполнять профессиональные обязанности в интересах предприятия.

Ключевые слова: ответственность, контроль, обязанность, наказание, управление.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Термін «відповідальність» відомий багатьом людям, оскільки застосовується, як в професійному, так і особистому житті кожного. Саме відповідальність поєднує в собі філософську, соціологічну, психологічну і правову норми та одночасно є свідомістю, стимулом і санкцією.

У контексті дослідження, актуальною є думка М. Поповича, що відповідальність – це те, що перебуває між свободою і примусом. Далі усе залежить від особистого вибору людини. Власне, рівень розвитку будь-якої цивілізації визначається тим, де на шкалі між свободою та примусом стоїть позначка «відповідальність» [4].

Відповідальність – це багатогранна дефініція, яка зі сфери філософії, психології та права повноцінно перенесена у сферу економіки. Зокрема, якби персонал завжди робив те, що краще для підприємства, то у контролі відпала би необхідність, як у функції управління. Але, очевидно, що люди іноді не можуть або не хочуть виконувати визначені обов'язки в інтересах суб'єкта господарювання, а отже повинен бути сформований комплекс заходів контролю, який слугуватиме запобіганню небажаних результатів і заохоченню до бажаних цілей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Ідея відповідальності зародилася із появою суспільства та розглядається протягом усього періоду його розвитку, як частина соціальної

проблеми. Саме відповідальність може як спонукати до певних дій, так і утримувати від їх здійснення.

У дослідженнях науковців та практиків досить багато уваги приділяється актуальним питанням відповідальності. Зокрема, у дослідженні Н. Казакової розглянуто проблему інтерпретації терміну «відповідальність» у науковій літературі та здійснено дослідження основних підходів до визначення сутності поняття «відповідальність» [1]. В. Карпова розкриває загальні принципи накладення штрафів за видами відповідальності, які застосовуються за податкові порушення [2].

Цілі статті. Метою статті є теоретичне та практичне дослідження відповідальності, як невід'ємної складової контролю.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Керівництво підприємства несе відповідальність за побудову ефективної системи внутрішнього контролю. Система контролю призначена для збору інформації та використання її для досягнення управлінських цілей підприємства, через роботу різних організаційних елементів від людської до фінансової діяльності.

Контроль є однією з функцій управління, яка забезпечує процес аналізу та коригуючих дій. Контролюючи, відстежується механізм отримання очікуваного результату або відхилення від очікуваного результату.

Саме контроль, як функція управління:

– спрямований на забезпечення досягнення цілей об'єкта управління шляхом постійного спостереження суб'єктом управління за діяльністю об'єкта для усунення відхилень у процесі досягнення мети [8].

– полягає в перевірці дотримання принципів законності, виявленні відхилень розміру фактичних параметрів керованої системи від нормативів, які служать критеріями оцінки; у визначенні заходів для усунення відхилень і запобігання причинам їх виникнення надалі [3].

У контексті сучасної парадигми дослідження, актуальною є думка А.П. Робсона, що контроль передбачає як виявлення помилок конкретних працівників, так і успіхів, аналіз їх причин, а також обговорення дій, які могли б виправити помилки та закріпити успіхи [5, с. 15].

Відповідальність настає за результатами контролю. Адже, від

ступеню важкості та розміру виявленої помилки та завданої шкоди залежить і вид відповідальності. Як правило посадову особу можуть притягнути до адміністративної, кримінальної, дисциплінарної та матеріальної відповідальності.

Природа відповідальності містить правовий характер і полягає у застосуванні до винної особи, санкцій передбачених нормами права. Так, у ст. 92 Конституції України визначено, що виключно законами України визначаються засади цивільно-правової відповідальності; діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них.

Відповідальність виникає на основі соціальних норм і реалізується як через певні форми контролю (громадська думка, статут, закон), так і через усвідомлення суб'єктами духовно-практичної діяльності своєї суспільної ролі [7, с. 87].

Дефініція «відповідальність» містить у собі покладений на когось або взятий на себе обов'язок відповідати за певну ділянку роботи, справу, за чийсь дії, вчинки, слова [6].

До функцій кожного працівника відноситься виконання своїх обов'язків у відповідності з усіма визначеними на підприємстві принципами, стандартами і законами. Відповідно, працівник несе відповідальність перед своїми колегами, клієнтами, інвесторами і кредиторами, а також перед регулюючими та контролюючими органами.

Керівництво прагне забезпечити ефективність діяльності підприємства через організаційні механізми, які забезпечують відповідний розподіл відповідальності. Так, відповідальність у професійному середовищі – це етична відповідальність працівника перед тими, хто покладається на нього та його роботу.

Робота кожного працівника є відповідальною і будь-яка помилка може призвести до незначних або значних наслідків для підприємства. Людині властиво помилятися і звісно ніхто не застрахований від помилок. Помилки в основному виявляються під час зовнішнього або внутрішнього контролю.

Висновки. Враховуючи вище зазначене можна стверджувати, що лише за допомогою проведеного контролю можна визначити реальний стан справ підприємства, запобігти розкраданню та зменшенню втрат, а також притягнути до відповідальності винних осіб.

В термін «відповідальність» вкладається різний зміст, але найбільш часто маються на увазі обов'язок та покарання. В першому випадку відповідальність виступає як усвідомлення особою свого місця в суспільстві, своєї ролі в суспільному прогресі, особистої участі в конкретних справах, а в другому – як відповідальність за неправомірні діяння.

1. Казакова Н. Сутність поняття «відповідальність». *Педагогічний дискурс*. 2015. Вип. 18. С. 96-100.
2. Карпова Влада. Штрафні санкції за податкові порушення: загальні правила застосування. Електронне видання БУХГАЛТЕР&ЗАКОН URL: http://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ010130 (дата звернення 15.10.2019 р.)
3. Кульпан Ю.І. Історія становлення державної контрольно-ревізійної служби в Україні. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2008. Вип. 41. - С. 103-110.
4. Попович Мирослав. Розмова з філософом, директором Інститут філософії ім. Г. Сковороди НАНУ. URL: <https://theukrainians.org/myroslav-popovych/> (дата звернення 12.10.2019 р.)
5. Робсон А.П. Финансовое планирование и контроль. / Под ред. М.А. Поукока и А.Х. Тейлора. М.: ИНФРА-М, 1996. 479 с.
6. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства. / за ред. І. К. Білодіда. К.: Наукова думка, 1970-1980. Т. 1. С. 620.
7. Філософський енциклопедичний словник. Київ: Абрис, 2002. 742 с.
8. Шевченко О.М. Підходи до визначення сутності контролю в теорії державного управління. *Актуальні проблеми державного управління*. 2017. № 2. С. 29-36.

УДК 336.76

Урбан О.А. к.е.н., доцент

Дзямулич М.І. к.е.н., доцент

Матвіюк В.В.

Луцький національний технічний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ІТ-ПОСЛУГ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У статті дослідженню теоретичні та практичні аспекти розвитку ІТ-послуг в умовах глобалізації. Розвиток інформаційних технологій відбувається в умовах стирання просторових і часових меж між різними країнами світу, дозволяючи використовувати наявні ресурси.

Ключові слова: розвиток, послуги, глобалізація, ринок послуг, інформаційні послуги.